

دانشگاه علامه طباطبائی

پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد آموزش و پرورش تطبیقی

عنوان

بررسی تطبیقی نظام آموزش و پرورش پیش از دبستان در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر علیرضا عصاره

استاد مشاور :

جناب آقای دکتر یحیی مهاجر

نگارش :

شنو فتاحی

بهار ۱۳۹۱

تقدیم به:

نریمان آدمی، همسر مهربانم که با صبر و شکیبایی همواره تکیه گاهی بوده برای من، نمی توانم معنایی بالاتر از تشکر و تقدیر بر زبانم جاری سازم و سپاس خود را در وصف همسر خویش آشکار نمایم، که هر چه گویم و سراپم کم گفته ام و فرزندانم نیان ورامان که با تمام وجود به آنها عشق می ورزم.

و پدر و مادر عزیزم که همواره مشوق من در امر تحصیل بوده و با عشق فراوان در طول زندگی و دوران تحصیل پشتیبانم بودند همیشه خود را مدیون آنها می دانم.

قدردانی و تشکر

از استاد محترم جناب دکتر علیرضا عصاره که صبورانه و صادقانه در تهیه و تنظیم پایان نامه مرا یاری دادند متشکرم.

از استاد محترم جناب دکتر مهاجر که زحمت مشاوره این پژوهش را متقبل شده اند سپاسگذارم

و از استاد محترم جناب دکتر احمد آقازاده که دانسته هایم را در زمینه آموزش و پرورش تطبیقی مدیون ایشان میدانم همانا داوری ایشان بزرگترین افتخار برای من محسوب می شود، تشکر قلبی خود را ابراز می دارم.

و در پایان باتقدیر و تشکر فراوان از دوستان عزیزم انیسه طاهری، فرزانه محمدی، مرضیه قاسمی راد که با مهربانیهایشان یاریم دادند امیدوارم که خداوند در تمام لحظات زندگی همراهشان باشد.

چکیده:

هدف از این پژوهش، بررسی تطبیقی آموزش پیش از دبستان در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی است. این پژوهش از نوع پژوهش های توصیفی - مقایسه ای است و با استفاده از روش جرج بردی، به سوالات تحقیق پاسخ داده شده است. با توجه به گستردگی موضوع وضعیت تربیت مربی، برنامه های آموزشی و هزینه ها و سرمایه گذاری و وجوه تفاوتها و تشابهات در آموزش پیش از دبستان را مورد تحقیق قرار داده ایم. جامعه مورد مطالعه پژوهش عبارت است از: آموزش پیش از دبستان آلمان و کره جنوبی که در زمینه آموزش و پرورش استثنایی پیشرفتهای قابل توجهی را به دست آورده اند و از میان کشورهای در حال توسعه کشور ایران با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند انتخاب گردید. ابزار گردآوری نمونه هم شامل پایان نامه ها، کتب و سایتهای علمی و فصلنامه های مربوط به موضوع مورد نظر می باشد. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می دهد که: در مراکز پیش دبستانی کشور ایران بیشتر مربیان دارای مدرک تحصیلی دانشگاهی نمی باشند (۴۸/۲ دارای مدرک دیپلم هستند). همچنین امکانات رفاهی در مراکز خصوصی برای مربیان در حد پایینی است که سبب بی انگیزه بودن مربیان می شود. در حالی که در آلمان ۹۱٪ دارای مدرک دانشگاهی و در کره ۵۶٪ مربیان دارای مدرک لیسانس هستند و ۸۰٪ در مراکز خصوصی دانشجویان سال دوم یا سوم دانشگاه هستند. از نظر برنامه آموزشی هم برنامه ها منطبق با اهداف هستند و متاثر از آموزه های دینی هستند ولی به بعد عاطفی و جسمانی - حرکتی کمتر توجه شده است. در آلمان و کره مطابق با اهداف بیشتر تاکید به آموزش شهروندی می گردد. از نظر هزینه و سرمایه گذاری در ایران دولت درصد کمی اعتبار به این نظام می دهد و مردم در این امر مشارکت می کنند در حالی که در کره با آنکه درصد کمی دولت کمک می کند اما بخش خصوصی سرمایه گذاری مناسبی در مقطع پیش دبستانی می نماید. در آلمان هر دو بخش دولتی و خصوصی به این نظام کمک می کنند. در نتیجه می توان گفت که به علت اعتبار کم در ایران هم از جانب بخش دولتی و هم خصوصی با عدم فضای آموزشی مناسب، کم استقبالی والدین به این نوع آموزشها و همچنین با کیفیت پایین آموزش که در آغاز ورود کودکان به دوره دبستان معلوم می شود، روبرو هستیم.

در بخش پایانی هم پیشنهادهایی جهت بهبود و اصلاح آموزش پیش از دبستان در ایران ارائه شده است.

کلید واژه: بررسی تطبیقی، آموزش پیش دبستانی، نظام آموزشی، مهد کودک

فصل اول کلیات پژوهش

۲	مقدمه
۲	بیان مسئله
۴	اهمیت و ضرورت تحقیق
۶	اهداف تحقیق
۶	سوالات تحقیق
۷	تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی تحقیق
۸	فصل دوم

چارچوب نظری و سوابق پژوهشی

۹	مقدمه:
۹	دوره پیش دبستانی
۱۰	ضرورت و اهمیت دوره پیش از دبستان
۱۷	تاریخچه آموزش و پرورش پیش از دبستان
۱۹	اندیشهها و ابتکارات اولیه آموزش و پرورش پیش از دبستان جهان
۲۲	برنامه آموزشی برای کودکان مرحله ی پیش دبستانی
۲۵	فضاهای آموزشی در دوره پیش دبستانی
۲۷	تربیت مربی در دوره پیش دبستانی:
۲۹	هزینه ها و سرمایه گذاری ها در آموزش پیش دبستانی:
۳۱	پژوهش های انجام شده در ایران و خارج از کشور

جمع بندی و نتیجه گیری ۳۶

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

روش تحقیق ۴۰

جامعه ۴۰

نمونه ۴۱

ابزار گرد آوری یافته ها ۴۱

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته ها

مقدمه ۴۳

شرایط جغرافیایی، جمعیتی، اقتصادی، ایران ۴۳

آموزش پیش دبستانی ایران ۴۴

هدف آموزش و پرورش پیش از دبستان ۴۴

اهداف کلی دوره پیش دبستانی ۴۴

اصول حاکم بر آموزش و پرورش دوره پیشدبستانی در ایران ۴۵

انواع مراکز پیش دبستانی ۴۵

انواع مهدکودکها ۴۶

شرایط و ویژگی های فضا و محیط آموزشی ۴۶

فضاهای آموزشی در دوره پیش دبستانی در ایران ۴۷

کمبود فضاهای آموزشی در ایران ۴۷

کودکان مناطق دو زبانه ۴۸

- ۴۸ تربیت مربی دوره پیش دبستانی در ایران
- ۴۸ ویژگی های مربیان دوره پیش دبستانی
- ۴۹ ویژگی های عمومی مربیان پیش دبستان
- ۵۰ ویژگی های مربیان زبان آموزی در مناطق دو زبانه
- ۵۰ ویژگی های مربیان از منظر برنامه ی انس با قرآن کریم
- ۵۰ مدرک تحصیلی مربیان در ایران
- ۵۱ شرایط کاری کارکنان
- ۵۲ بودجه و منابع مالی دوره پیش دبستانی در ایران
- ۵۵ منابع مالی کمک کننده به تامین اعتبارت پیش دبستانی دولتی
- ۵۶ اهداف برنامه و فعالیت های دوره پیش دبستانی:
- ۵۸ مشارکت والدین و جامعه
- ۶۱ ویژگیهای جغرافیایی، جمعیتی، اقتصادی و اجتماعی آلمان
- ۶۲ آموزش پیش دبستانی در آلمان
- ۶۵ اهداف دوره پیش دبستانی در آلمان
- ۶۵ نیازمندی های پذیرش و انتخاب مؤسسه / مرکز
- ۶۶ هزینه و سرمایه گذاری در آلمان
- ۶۷ حمایت مالی برای خانواده های دانش آموزان
- ۶۷ قوانین بخش خصوصی
- ۶۸ مذاکرات در حال پیشرفت و پیشرفت های آینده

- ۶۹ تربیت مربی در دوره پیش دبستانی آلمان
- ۷۰ تقویت امکانات رفاهی
- ۷۱ مشارکت والدین
- ۷۱ برنامه ی آموزشی، انواع فعالیت ها، تعداد ساعات
- ۷۳ کارکنان در دوره پیش دبستانی آلمان
- ۷۴ تربیت مربی در دوره پیش دبستانی آلمان
- ۷۵ کودکان دارای اقلیت های قومی و زبانی
- ۷۶ موقعیت اقتصادی ، اجتماعی و جمعیتی و فرهنگی کره
- ۷۷ سیاستهای آموزشی
- ۸۰ آموزش پیش دبستانی در کره
- ۸۰ اهداف آموزش پیش دبستانی
- ۸۲ مراکز مهم از آموزش اولیه ی دوران کودکی
- ۸۴ هزینه و سرمایه گذاری آموزش پیش دبستانی
- ۸۵ مشارکت والدین و جامعه
- ۸۵ تربیت مربی
- ۸۸ برنامه های آموزشی
- ۹۵ وضعیت مربیان دوره پیش دبستانی در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی چگونه می باشد
- ۹۷ برنامه های آموزشی در آموزش پیش دبستانی کشورهای مورد مطالعه به چه صورت می باشد؟
- ۹۹ هزینه و سرمایه گذاری در آموزش پیش دبستانی کشورهای مورد مطالعه چگونه می باشد؟

وجه تفاوت و تشابه آموزش پیش دبستانی (کودکستان و مهدکودک) ایران، آلمان و کره جنوبی چیست؟.. ۱۰۱

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

مقدمه.....	۱۰۴
یافته های پژوهش.....	۱۰۴
بحث در مورد وضعیت مربیان دوره پیش دبستانی در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی.....	۱۰۶
بحث در مورد برنامه آموزشی دوره پیش دبستانی در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی.....	۱۰۷
بحث در مورد هزینه و سرمایه گذاری دوره پیش دبستانی در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی.....	۱۰۷
نتیجه گیری.....	۱۰۸
پیشنهادات کاربردی.....	۱۰۹
پیشنهادات پژوهشی.....	۱۱۰
محدودیت های پژوهشی.....	۱۱۰
منابع.....	۱۱۱

جداول و نمودار

نمونه ای از متداول ترین طبقه بندی دوره پیش دبستانی.....	۱۶
جدول ۱-۴ تعداد و درصد مدرک تحصیلی کارکنان(رسمی و پیمانی) دوره پیش از دبستان در ایران.....	۵۱
جدول ۲-۴ نرخ درصد رشد کارکنان آموزش دیده دارای مدرک دانشگاهی در مراکز پیش دبستانی ایران.....	۵۳
جدول ۳-۴ نسبت کودک به مربی برای گروه سنی ۴ تا ۶ سال در انواع مراکز پیش دبستانی ایران.....	۵۳
جدول ۴-۴ وضعیت برنامه پیش از دبستان در سالهای ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۲ و ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۵ به تفکیک ملی و استانی در ایران.....	۵۵

- جدول ۴-۵ هزینه دولت ایران در آموزش و پرورش ۵۶
- جدول ۴-۶ نمونه ی یک برنامه ی روزانه (حدود ۳/۵ ساعت) در مراکز پیش دبستانی ایران ۵۷
- جدول ۴-۷ دانش آموزان و امکانات آموزشی دوره آمادگی در ایران از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۷ ۵۸
- جدول ۴-۸ حد نصاب تعداد نو آموزان برای تشکیل کلاس در ایران ۵۹
- جدول ۴-۹ تعداد دانش آموزان و آموزشگاهها و کلاس های دوره آمادگی ایران در سال تحصیلی ۱۳۸۸ -
۱۳۸۷ ۶۰
- نمودار ۴-۱۰ سهم دانش آموزان هریک از دوره های تحصیلی و آموزش های خاص در سال تحصیلی ۱۳۸۸ -
۱۳۸۷ ۶۰
- جدول ۴-۱۱ کودکان در مراکز نگهداری آلمان در سال ۲۰۰۹ ۷۵
- جدول ۴-۱۲ کودکان در مهد کودک های آلمان در سال ۲۰۰۹ ۷۵
- جدول ۴-۱۳ کلاس های آمادگی و کودکان آلمان در سال ۲۰۰۸ ۷۶
- جدول ۴-۱۴ کلاس های پیش دبستانی و کودکان آلمان که به صورت خصوصی حمایت می شوند در
سال ۲۰۰۸ ۷۶
- جدول ۴-۱۵ هزینه های دولت کره در آموزش و پرورش و درصد توزیع آن در هر دوره تحصیلی ۸۵
- جدول ۴-۱۶ درصد کارکنان شاغل در خدمات دوران اولیه کودکی بر حسب میزان تحصیلات و نوع خدمات در
کره جنوبی ۸۷
- جدول ۴-۱۷ نسبت کارکنان به کودکان در خدمات دوران اولیه کودکی بر حسب سن کودکان و نوع خدمات در
کره جنوبی ۸۷
- نمودار ۴-۱۸ درصد مدارس در کره جنوبی ۹۱
- جدول ۴-۱۹ تعداد مدارس در کره جنوبی ۹۱
- نمودار ۴-۲۰ درصد دانش آموزان در کره جنوبی ۹۲

- جدول ۴-۲۱ تعداد دانش آموزان در کره جنوبی ۹۲
- نمودار ۴-۲۲ تعداد معلمان در کره جنوبی ۹۳
- جدول ۴-۲۳ تعداد معلمان در کره جنوبی ۹۳
- نمودار ۴-۲۴ درصد کارکنان اداری در کره جنوبی ۹۴
- جدول ۴-۲۵ تعداد کارکنان اداری در کره جنوبی ۹۴
- جدول ۴-۲۶ تربیت مربی در دوره پیش دبستانی در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی ۹۵
- جدول ۴-۲۷ برنامه های آموزشی در دوره پیش دبستانی در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی ۹۷
- جدول ۴-۲۸ هزینه و سرمایه گذاری در دوره پیش دبستانی در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی ۹۹
- جدول ۴-۲۹ وجوه تشابهات در آموزش پیش دبستانی در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی ۱۰۱
- جدول ۴-۳۰ وجوه تفاوت ها در آموزش پیش دبستانی در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی ۱۰۱

فصل اول

کلیات پژوهش

مقدمه:

امروزه اهمیت و ضرورت آموزش و پرورش در دوره‌ی پیش‌دبستانی بیش از گذشته مورد نظر است. افزایش روز-افزون متقاضیان آموزش‌های این دوره، نیاز والدین شاغل و نیاز جامعه، ضرورت و تهیه‌ی برنامه‌های کیفی و غنی را در این دوره نشان می‌دهد. تحقیقات انجام شده در سالهای اخیر نشان‌دهنده‌ی تأثیر برنامه‌های غنی و برنامه-ریزی آموزشی و درسی مطلوب برای گروه‌های سنی مختلف کودکان این دوره است. مهم‌تر این‌که نتایج تحقیقات مؤید سرمایه‌گذاری بیشتر برای آموزش بهتر و برنامه‌های کیفی به علت کسب موفقیت‌های بیشتر کودکان در سال‌های تحصیلی بعد از گذراندن دوره‌ی پیش از دبستان است. (مفیدی، ۱۳۷۲).

مسیر تحقیقات انجام شده متخصصان علوم تربیتی را به این سمت هدایت کرده که دوران آموزش و پرورش پیش از دبستان (یعنی همان دوران اولیه زندگی انسان) نقش حساس و تعیین‌کننده‌ای در آینده کودکان خواهد داشت. همچنین اهمیت ایجاد یک سیستم رسمی آموزش و پرورش برای کودکان ۳-۶ ساله مورد توجه متخصصان تعلیم و تربیت قرار گرفته است.

بررسی تاریخ تحول نظام‌های آموزشی موفق جهان نشان می‌دهد که اغلب کشورهای پیشرفته از مطالعات و پژوهش‌های تطبیقی در زمینه‌ی آموزش و پرورش بهره گرفته‌اند و از آن به عنوان شرط لازم برای طراحی نظام-های آموزشی نوین خویش نام می‌برند و بر لزوم و ضرورت این‌گونه بررسی‌ها از اقدام به هرگونه اصلاحات آموزشی جامعه تأکید می‌ورزند. آگاهی از تحولات و اصلاحاتی که در نظام‌های آموزشی کشورهای موفق جهان که در نتیجه‌ی تغییر در سیاست کلی آنان یا بر اثر رویدادهای سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و فنی رخ داده است می‌تواند ضریب اشتباهات برنامه‌ریزان و مجریان طرح‌های آموزشی را در تدوین و تنظیم لوایح و طرح‌های آموزشی، رده‌بندی مسایل و تعیین اولویت‌های اجرایی اعمال روش‌های علمی و جذب منابع و اعتبارات مالی کاهش دهد و اداره‌کنندگان نظام آموزشی را در کشف و تحلیل مسایل آموزشی و تربیتی یاری کند. (آقازاده، ۱۳۸۲)

بیان مسئله:

آموزش و پرورش پیش‌دبستانی عبارت است از آموزشی که از زمان تولد آغاز و تا شروع اولین کلاس رسمی در دبستان در پایان ششمین سال زندگی کودک ادامه می‌یابد. زیرا در چنین سالهایی کودکان یکی از مراحل مهم و حساس زندگی خود را از جهت شخصیت اجتماعی و آموزشی پشت سر می‌گذارند. تحقیقات گسترده‌ی علمی ثابت کرده‌اند که تنش سال اول زندگی از لحاظ رشد هوشی و شکل‌گیری شخصیت دورانی سرنوشت‌ساز است و به همین لحاظ از اهمیت بسیاری برخوردار است. با رشد سریع و اشاعه‌ی گسترده مهدکودک‌ها در بسیاری از

کشورها و فراهم آوردن اطلاعات بسیار درباره کودکان خردسال برای والدین و عموم، کودکان امروز با پختگی اجتماعی و هوشی به مراتب بیشتری به کودکانها را می‌یابند.

لازم به ذکر است اگرچه ظهور مهدکودک‌ها، از اندیشه‌های قرن بیستم می‌باشد، به خاطر تازگی و نیاز خانواده‌ها و جوامع گوناگون از قدرت پذیرش و جذابیت بیشتری برخوردار است و نیز به خاطر ارتباط نزدیک با خانواده‌ها و بعضاً آموزش والدین جایگاه ارزنده‌ای را در جوامع گوناگون به خود اختصاص داده است. در این قرن، در بسیاری از کشورها که مهدکودک‌ها از وجود مربیان و متخصصان آگاه و مدیریت و برنامه‌ریزی جداگانه‌ای برخوردارند، کیفیت مطلوبی را در آموزش خردسالان سبب گردیده‌اند و خدمات آنها برای کودکان، والدین و مراکز اجتماعی دیگر به طور مستقیم و غیرمستقیم آشکار گردیده است. نقش مهدکودک‌ها به عنوان عنصر وابسته به خانواده‌ها به نحو بارزی شناخته شده‌اند و وجودشان در پاره‌ای از موارد بسیار حیاتی می‌باشد. (مفیدی، ۱۳۷۲)

دکتر مفیدی (۱۳۷۲) معتقد است که هدف از ایجاد مراکز پیش دبستان کمک به رشد جسمی، ذهنی، عاطفی و اجتماعی کودکان و نهایتاً کمک به شکوفایی استعدادها، توانایی‌ها و علایق آنها می‌باشد چرا که این دوره در تکوین شخصیت کودکان، یادگیری آنها و نیز آموزش‌ها و بالندگی‌های بعدی آنها از اهمیت خاصی برخوردار است. امروزه جوامع بین الملل و کشورهای پیشرفته در برنامه‌هایی نظیر آموزش برای همه که یونیسف آن را رهبری می‌کند و بر آموزش پیش دبستان و اطمینان از اینکه هیچ کودکی از دستیابی بر آموزش‌های ضروری‌اش محروم نباشد تأکید دارند.

با وجود تلاش‌های بین‌المللی زیادی که در این زمینه انجام شده است، هنوز ۱۱۵ میلیون کودک در سراسر جهان از این آموزش‌ها محروم هستند که از این تعداد تقریباً ۶/۶ میلیون نفر در آفریقا و ۴۲ میلیون نفر در آسیا ساکن هستند (یونسکو ۲۰۰۵). این درحالی است که در ایران با وجود آن که آموزش‌های پیش‌دبستانی از حدود ۸۰ سال پیش شروع شده است و نیز با توجه به ضرورت‌های روان‌شناختی و اجتماعی اجرا آموزش دوره پیش‌دبستانی برای کودکان، بنا به گزارش سازمان یونیسف فقط ۱۰ درصد از ۹ میلیون کودک زیر ۶ سال در ایران از آموزش‌های پیش‌دبستانی بهره‌مند می‌شوند (رسولی، به نقل از مفیدی، ۱۳۸۲). این مسئله بسیار مهم است زیرا با تمام اهمیتی که برای این مقطع سنی و تحصیلی ذکر شده است برنامه‌ها و اقدامات انجام شده از ۸۰ سال پیش تاکنون در کشورمان هنوز هم از جنبه‌های مختلف دچار اشکالات فراوانی است به نحوی که حتی پوشش مناسبی از آموزش پیش‌دبستان برای کودکان فراهم نشده است. از این‌رو بررسی اقدامات و اصلاحات و نیز اهداف و ابعاد مختلف تلاش‌هایی صورت گرفته است. در طی این سال‌ها و نیز بررسی قوانین و ضوابط وضع شده برای دوره آموزش پیش‌دبستانی در خلال فراز و نشیب‌های اجتماعی-سیاسی و فرهنگی این مرز و بوم می‌تواند در راه‌جویی و راه‌گشایی این مسأله مؤثر باشد و برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران را در رقم زدن آینده‌ای

بهتر برای کشورمان یاری دهند (مفیدی، ۱۳۷۲). در کشور ما از ابتدای شکل‌گیری آموزش و پرورش پیش-دبستانی، بنا به مقتضیات اجتماعی، اقتصادی و نیازهای کودکان، اهداف و اصول متعددی برای آن تعریف شده است و رویکردهای متفاوتی برای دستیابی به این اهداف و اجرای این اصول اتخاذ شده است بدیهی است این روند در کشورهای دیگر کاملاً متفاوت بوده است و کشورهای دیگر دنیا تجربه‌های دیگری در این زمینه دارند که می‌تواند برای ما جالب باشد و از صرف بسیاری از هزینه‌ها جلوگیری نمایند (ضیایی، ۱۳۸۶).

از آنجائیکه در نظام جدید آموزش و پرورش، دوره پیش از دبستان ضرورت دارد و بر لزوم دوره‌ی آمادگی تأکید زیادی شده است، بنابراین هدف پژوهش حاضر این است که بامقایسه نظام آموزش و پرورش پیش دبستانی کشورمان با کشورهای آلمان، کره جنوبی، موقعیت و وضعیت فعلی آموزش و پرورش پیش دبستان کشورمان در جهان امروز را معلوم، و با شناسایی نقاط ضعف و قوت نظام مذکور و کسب تجارب موفق سایر کشورها و در جهت هرچه بهتر اجرا کردن برنامه‌ها و فعالیتهای پیش از دبستان شرایط را معلوم کنیم زیرا که هدف اساسی آموزش و پرورش پیش از دبستان، فراهم نمودن شرایط آموزشی مناسب جهت پرورش شخصیت کودکان در ابعاد رشد بدنی و اعمال حسی - حرکتی، اجتماعی، عاطفی، اخلاقی و ذهنی است که تحقق این امر به وسیله‌ی برنامه‌ای صحیح و اصولی امکان‌پذیر است.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

امروزه ضرورت و اهمیت آموزش دوران اولیه کودکی به حدی محسوس و شایان توجه است که بازتاب آن در کلیه بخشها و پژوهشهای علمی و برنامه‌های آموزشی مراکز پیش دبستانی کاملاً آشکار است. یک پیش‌دبستانی خوب به رشد مخصوصاً به رشد کودکان دارای جایگاه اجتماعی - اقتصادی پایین کمک می‌کند. (لورابک ۲۰۰۷، ترجمه: یحیی سید محمدی ۱۳۸۷).^۱

پژوهشها اهمیت آموزش دوران کودکی را از دو جنبه موردنظر قرار داده‌اند یکی حساسیت و سهولت اثرپذیری کودکان از محیطهای آموزشی می‌باشد و دیگری دوام تأثرات و عمق یادگیریهای آنها در این دوران است. یعنی یادگیریهای اولیه زمینه‌های مناسبی برای کسب تجارب بعدی کودکان فراهم می‌آورند و آنچه در سنین اولیه و پیش‌دبستانی آموخته می‌شود هم پایداری و دوام بیشتری دارد و هم تخریب و از بین بردن آن مشکل‌تر است. غزالی نیز در این باره می‌گوید «هر کار عظیم بود، تخم آن اندر کودکی افکنده باشند و چون ابتدا به ادب پرورید این سخنها چون نقش بر سنگ بود و اگر فرا گذشته باشند، چون خاک از دیوار فرو ریزد». گفته‌های حکیمانه فوق، مصداقی چنین دارند که ما باید کودکان را به هنگام خردسالی تعلیم دهیم زیرا تعلیم در خردسالی مانند

^۱-Laura Berk

نقش برسنگ، راسخ و پایدار می ماند و تنها راه تمرین کودکان آن است که در خردسالی مورد توجه قرار گیرند و آموزش در سنین پایین انجام گیرد، زیرا قلب پاک او گوهر گرانبهای ساده و بسیطی است که خالی از هر گونه نقش و آماده پذیرش هرگونه نقشی است (فرخنده مفیدی، ۱۳۷۲).

تربیت اخلاقی فضایل برجسته‌ای، چون عدالت، استقلال رأی، احترام، ادب و شفقت را به کودکان می‌آموزد. درمورد ارزش چنین فضایی، نیازی به اغراق نیست، چراکه بدون آنها انسان‌ها برای رسیدن به منافع زودگذر شخصی، ارتباطات انسانی را تنزیل می‌دهند. در جامعه‌ی امروزی فاقد تربیتی جامع و فراگیر هستیم. درحالی که بر جنبه‌های جسمانی و انسانی تربیت تأکید می‌شود جنبه‌های اخلاقی و روحانی مورد غفلت قرار می‌گیرد. آرتور روشن، ترجمه: بهزاد یزدانی- مژگان عمادی (۱۳۸۵)^۱

در عصر جدید توجه و علاقه به تعلیم و تربیت در کودکانها افزایش یافته و تأکید آن به‌خصوص درمورد ارزشهای مفید دوران پیش از دبستان برای تمام کودکان می‌باشد. بدین معنی که این ارزشها در تمام کودکان یافت می‌شوند چه آنها که از امکانات مختلف بهره‌مند می‌باشند و چه آن دسته از کودکان که از امکانات مادی و رفاهی و خانوادگی بی‌بهره‌اند. به نظر می‌رسد که روز به‌روز مردم به قبول و شناخت تجارب دوران قبل از مدرسه توجه بیشتری نشان می‌دهند زیرا که دریافته‌اند این تجارب بسیار مفید هستند، کودکانی که از نظر مادی و فرهنگی محروم بوده‌اند اغلب در دبستان با مشکلاتی از قبیل ضعف حافظه، درک زبان و برقراری ارتباط روبرو می‌گردند. این گروه از کودکان علاقه و قدرت کمتری در جهت آموختن دروس دارند اکثراً دانش‌آموزان موفق برای مدارس ابتدائی نمی‌باشند. دنیای تعلیم و تربیت کودکان یکسره در حال تغییر است، تغییراتی که در مجموع به سود رشد و سعادت کودکان به وقوع می‌رسد، تردیدی نیست که سالهای آتی برای کودکان و والدین و معلمان سالهایی جالب‌تر خواهد بود همانطور که ما به کار تعلیم و تربیت کودکان اشتغال داریم، این تغییرات گوناگون را تجربه می‌کنیم و بروز و ایجاد آنها برای ما رضایت‌آور است. باید به دانش‌آموزان نیز کمک کنیم تا در زندگی آموزشی و پرورشی خود از چنان تجارب مثبتی برخوردار باشند که رشد همه‌جانبه و سعادت آنان را تأمین کند. در دو سه دهه‌ی اخیر در کشور ما هم والدین و هم مربیان و معلمان توجه ویژه‌ای به بهبود رشد و پرورش کودکان پیدا کرده‌اند و اهمیت تعلیم و تربیت در دوران کودکی برای سعادت آتی آدمی بیشتر شناخته شده است. این توجه و شناخت به صورت هدفدار بر محتوا و برنامه و روش آموزش و پرورش کودکان تأثیر بخشیده است و ما بر این باوریم که این جریان هنوز سیر ابتدائی خود را طی می‌کند و در آینده شاهد تحولات بسیار بزرگتری در این زمینه خواهیم بود. آموزش به لحاظ اهمیت آموزش پیش از دبستان تعداد کشورهای که در آنها آموزش پیش دبستان رو به افزایش است، از جمله دلایلی که از سوی دولتها در تأیید آموزش پیش از

^۱ -Arthur Rowshan

دبستان ابراز شده است تمایل آنان به کمک به مادرانی که مجبور به کار کردن در خارج از منزل اند. این دلیل با دلایلی که جنبه آموزشی، روان‌شناسی یا اجتماعی دارد توأم شده است (آقازاده، ۱۳۸۳).

بررسی تطبیقی نظام آموزش و پرورش پیش دبستانی کشورمان با سایر کشورهایی که در این زمینه موفق عمل کرده اند امری معقول و ضروری است، چون ضمن تعیین جایگاه و موقعیت نظام آموزش و پرورش پیش دبستان کشورمان در جهان امروز خواهیم توانست نقاط ضعف و قوت نظام مذکور را شناسایی کرده و از تجارب موفق سایر کشورها در رفع کاستی های موجود، تعیین دور نمای این بخش از نظام آموزش و پرورش و اصلاح ساختار نظام مذکور بهره بگیریم.

اهداف تحقیق:

کلی هدف:

بررسی تطبیقی نظام آموزش و پرورش پیش از دبستان در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی.

اهداف جزئی:

- ۱- بررسی تربیت مربیان دوره پیش دبستانی در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی
- ۲- بررسی برنامه های آموزشی در آموزش پیش دبستانی کشورهای مورد مطالعه
- ۳- بررسی هزینه و سرمایه گذاری در آموزش پیش دبستانی کشورهای مورد مطالعه
- ۴- بررسی وجوه تفاوت و تشابه آموزش پیش دبستانی (کودکستان و مهدکودک) آلمان و کره جنوبی با ایران

سوالات تحقیق

- ۱- تربیت مربیان دوره پیش دبستانی در کشورهای ایران، آلمان و کره جنوبی چگونه می باشد؟
- ۲- وضعیت برنامه های آموزشی در آموزش پیش دبستانی کشورهای مورد مطالعه چگونه می باشد؟
- ۳- وضعیت و سرمایه گذاری در آموزش پیش دبستانی کشورهای مورد مطالعه چگونه می باشد؟
- ۴- وجوه تفاوت و تشابه آموزش پیش دبستانی (کودکستان و مهدکودک) ایران، آلمان و کره جنوبی چیست؟

تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی تحقیق

تعریف نظری اصطلاحات:

مطالعه تطبیقی: تطبیق و مقایسه به عملی اطلاق می‌شود که درپرتو آن دو یا چند پدیده را در کنار هم قرار داده و به منظور یافتن وجوه اختلاف و تشابه آن را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم در حیطه آموزش و پرورش این مقایسه و تطبیق می‌تواند بین رویدادهای آموزشی در داخل یک نظام آموزشی و پرورشی یا در سطح وسیع-تری ویژگیهای گوناگون یک نظام تربیتی را با نظام‌های تربیتی ممالک دیگر مورد مقایسه قرار دهد (آقازاده احمد ۱۳۸۲).

آموزش پیش دبستانی: و نتیاکول آموزش پیش از دبستان را برنامه‌هایی می‌داند که در مراکز مختلف پیش دبستان برای کودکان ۳-۶ ساله اجرا می‌شود و هدف آن پرورش و رشد همه‌جانبه کودک است. این برنامه‌ها شامل فعالیت‌ها و تجربه‌های است که بر رشد جسمی و حرکتی، شناختی، زبان گفتاری، عاطفی، اجتماعی، خلاقیت، ابراز وجود و درک زیبایی‌ها می‌انجامد (مفیدی ۱۳۷۴)

سن ورود کودکان به مراکز آموزش فوق الذکر در ممالک جهان مختلف است. مثلاً در انگلستان کودکان زیر پنج-سال و در آلمان براساس طرح نوین آموزش و تدریس برای کودکان زیر چهارسال آموزش پیش دبستان مهیا کرده‌اند (آقازاده، ۱۳۸۲).

مهدکودک: به مراکزی اطلاق می‌شود که کودکان را از سن نوزادی تا سه سالگی برای چند ساعت در روز نگهداری می‌کنند (صدری افشار، غلامحسین، ۱۳۸۰).

تعریف عملیاتی اصطلاحات:

مطالعه تطبیقی: در این پژوهش مطالعه تطبیقی هم‌تراز با شناسائی، تحلیل و توضیح شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود در نظر گرفته می‌شود که از این طریق نظام آموزشی دوره دبستانی در ایران، آلمان و کره جنوبی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

دوره پیش از دبستان: در این مطالعه منظور از این دوره، مرحله آموزشی است که به دو دوره اصلی تقسیم می‌شود دوره اول از زمان تولد تا ۴ سالگی کودکان را دبر می‌گیرد که در کشور ما عمدتاً مهدهای کودک با نظارت سازمان بهداشتی، آموزش و پرورش رسمی کودکان در این سنین را بر عهده دارند. دوره دوم مخصوص کودکان ۴ ساله (نوباوه) و ۵ ساله آمادگی است (مفیدی، ۱۳۷۶).